

5. A biztonsági vezető feladatrendszerének általános elemzése, értékelése

Major László

5.1. A biztonsági vezető általános feladatrendszere

Ahogy az korábban taglaltuk, a biztonsági vezető – hasonlóan más vezetőhöz – elég komplex feladatrendszert irányít. Jelentős különbség viszont a munka speciális tartalma és az átlagtól esetenként eltérő vezetési módszerek. A korábban vázolt fő feladatokat most részleteiben is vizsgáljuk.

5.1.1. A szervezet képviselte a fölé-, mellé- és alárendelt szervezeteknél, továbbá kapcsolat a szűkebb vállalati, gazdasági, társadalmi környezettel

Az első és egyik legkritikusabb feladat a biztonsági szervezet pozicionálása vagy éppen újrapozicionálása a vállalat vagy intézmény rendjében. Itt meg kell jegyeznünk, hogy eleinte tulajdonképpen a biztonsági szervezet képvisel bennünket. Jól vagy rosszul, attól függően, hogy eddig hogyan teljesített. Amennyiben sok volt a probléma, alacsony volt a biztonsági szint, akkor az új vezető sem lesz nagy tekintélyű a kezdeti napokban. Természetesen lesz egy megelőlegezett bizalom, hiszen azt várják el, hogy tegyen rendet. Ezt a bizalmat meg kell tartani, mert fontos erőforrás, ebben a feladatban a siker egyik kulcsa. Ezért fontos, hogy mi szerepel a pályázatunkban, mit vállaltunk. Mert teljesíteni kell, többet lehet, de kevesebbet nem, azt nem tolerálják sem a próbaidő alatt, sem később. Más a helyzet, ha egy professzionális elődtől vettünk át egy pozíciót. Egyfelől könnyebb a dolgunk, hiszen rend van, minden működik. Másfelől ezt a szintet fenntartani úgy, hogy hiányzik az ismertség, az elődünk kiépített kapcsolati rendszere, információs bázisa, az sem egyszerű feladat.

Ideális esetben ez a szervezet első számú vezetőjének közvetlen alárendeltségében történik. Ez olyan helyeken működhet, ahol a biztonság vagy annak hiánya közvetlen hatással van a szervezet működésére, eredményességére. Például bankok, (pénzjegy)nyomdák, kritikus infrastruktúrák kiemelt objektumai, veszélyes üzemek stb.

Általánosabb gyakorlat szerint az első számú vezető valamelyik helyettese közvetlen alárendeltségében található a biztonsági vezető, a szervezetével együtt. Általában ez a helyettes operatív, gazdasági, műszaki vagy általános helyettesként funkcionál. Ez egy jól működő gyakorlat, elég közel van a biztonsági vezető a stratégiai döntésekhez. A közvetlen vezetőjén keresztül minden információt kellő időben megkap, illetve kellő hatása van a véendő szervezet minden elemére.

Rendkívüli események alkalmával pedig a legfelső operatív vezetésben is hatékonyan tudja a szakmai feladatait irányítani. A biztonsági vezető akkor lesz sikeres, ha ezt a hatalmi helyzetet – a hatékony, eredményes munkavégzés feltételeként – jól kezeli.

Rossz gyakorlat esetén a biztonsági vezető valamely szakterületi középvezető alá tartozik. Ez a változat rendkívül megnehezíti, sok esetben ellehetetleníti a szakmai munkát, sérti a biztonsági vezető függetlenségét. Bizonyos helyzetekben nagyon gyors döntés kell, itt nincs arra idő, hogy végigjárjuk a vezetési szinteket. További probléma, hogy a szakterületen felmerülhetnek olyan külső vagy belső bizalmi információk, amelyeket nem lehet sok emberen, vezetési szinteken, postázórendszereken keresztül engedni. A szervezet képviselője, újrapirozicionálása itt fő feladat. Ez csak akkor lehetséges, ha felderítjük, miért alakult így ez a helyzet. Az esetek többségében szakmai kudarcból, kényelmességből, a korábbi vezető hibájából. Az okok pontos felmérése után cselekvési stratégia szükséges. Van néhány alapvető tétel, amit ha abszolválunk, akkor siker koronázza a biztonsági vezető ez irányú erőfeszítéseit:

- A megrendelő, a vállalat szemszögéből rosszul működő biztonságsszakmai feladatok, eljárások megszüntetése.
- A végrehajtó biztonsági állomány felkészítése és/vagy átképzése, szükség esetén cseréje.
- Új biztonsági stratégia kidolgozása, amely jól láthatóan támogatja a szervezet fő feladatának teljesítését.
- Mindezeknek megfelelő nyilvánosságot biztosítani.
- Végezetül a kívánatos döntéshez szövetségesekeket találni a cég vezetésében.

5.1.2. A szervezet működéséhez szükséges elvi, személyi és anyagi feltételek biztosítása, ezen belül a kormányzati, parlamenti, lakóterületi, üzemi és pénzügyi kapcsolatok építése

Az anyagi feltételeket illetően általános gyakorlat szerint az állami szervezetek, cégek váltás esetén eleve csökkentett költségvetést biztosítanak az új biztonsági vezetőnek. Egyrészt az érintett kezdetben nem ismeri a korábbi kereteket, másrészt még alacsony az érdekérvényesítő képessége. Ez alól kivétel, ha valamilyen rendkívüli ok vagy biztonsági cél miatt eleve magas célösszeget vagy pántlikázott költségvetési keretet biztosítanak. Ebben az esetben a meghatározott feladatra kell koncentrálni.

Mi történik általános esetben? Elsőként a feladatokat összhangba kell hozni a pénzügyi keretekkel. Általában ez nem egyszerű, hiszen a biztonsági szint megbomlásának egyik oka a feladatok és az azokra biztosított keretek között egyensúly hiánya.

A megoldás általában kétosztatú. Egyfelől ki kell választani azokat a biztonsági területeket, amelyek a szervezet, cég alapfunkcióit érintik, amelyeket a vezetők, a dolgozók, ügyfelek, látogatók stb. leginkább éreznek. Az anyagi és humán forrásokat, kapacitást ide kell koncentrálni. Ebben van persze némi kockázat, de ez elfogadható kockázat. A másik fő feladat egy színvonalas kockázatértékelés elkészítése. Ennek eredményeként rá kell mutatni a feltárt régi-új kockázati tényezőkre, a szervezet, a cég esetleges mulasztások jogsértéseire, azok kezelési lehetőségeire és a szükséges forrásigényekre. Tegyük mindezt úgy, hogy a felső vezetés elé döntési alternatívákat állítsunk. Úgy, hogy a legszükségesebb

biztonsági céljainkat meg tudjuk valósítani akkor is, ha nem a legoptimálisabb szakmai változat mellett döntenek.

- A kapcsolatok építésére akkor kerülhet sor, amikor az előzőekben tárgyalt feladatokon már túl vagyunk, a szervezetünk bizonyította képességét a biztonsági feladatok végrehajtására, magyarul megadta a szervezetnek, a dolgozóknak, illetve valamennyi érintettnek az elvárható biztonság érzését.

Ideális esetben a szükséges elvi, személyi és anyagi feltételek biztosítottak. Azonban sohasem szabad elfelejteni – még itt sem –, hogy minden mozgásban van, így a biztonság iránti igény is. Változnak az idők, a piaci helyzet, az adott szervezet pénzügyi helyzete, közszolgálat esetén a finanszírozása, a vezető személye, változhat a szervezet összetétele stb. Folyamatosan – a napi szakmai munka mellett – készen kell lenni a változások érzékelésére, követésére. Állandóan meg kell újítani humán és anyagi erőforrásainkat, gyűjteni a változáshoz kapcsolódó információkat.

Általános esetben rendszerek lehetnek az elvonások vagy éppen új kihívások a biztonsági területen is. Pontosan tudni kell, melyek azok az elemek, ahol engedményeket lehet tenni, és melyek azok, amelyek már alapfeladatok sikeres végrehajtását gátolhatják, vagy éppen mi a fejlesztés leghatékonyabb iránya. Erre határozottan fel kell hívni a vezetés figyelmét, és akkor lehetünk eredményesek, ha nemcsak passzívan ellenállunk vagy öncélúan fejlesztünk, hanem szakmai alternatívákat, kompromisszumos megoldásokat ajánlunk. E közben nem feledkezhetünk el a költséghatékony biztonságról, ahol csak a kockázattal lehet arányos a védelemre fordított erőforrások nagysága.

Rossz gyakorlat esetén „csodavárás” van, ami ritkán jön el, inkább a szakterület erodálása következik be. Ez pedig előbb-utóbb vezetőváltáshoz vezet.

5.1.3. A szervezet feladatainak megfogalmazása, megismertetése és elfogadtatása az érintettekkel

A vezetőnek ez kettős feladat. Egyrészt a biztonságsszakmai célokat nagyon pontosan meg kell fogalmazni, azokat csoportosítani, sorrendbe állítani. Ez tisztán szakmai feladat, néha nem egyszerű, mégis szakmai. Másrészt jól előkészített belső kommunikáció kell a kitűzött feladatok megismertetésére, elfogadtatására. Célszerű megnyerni a szervezet, cég kommunikációs vezetőjét. Különösen akkor fontos ez, ha újszerű szabályokra, eljárásokra kell felkészíteni a dolgozókat. Például kártyás személyi és gépjármű-beléptetés, vágószobák, fénymásolók új módon való használata, annak automatikus dokumentálása, kamerák elhelyezése stb. De ne feledjük, akkor leszünk sikeresek az új biztonsági eljárások elfogadtatásában, ha erre előzetesen jól felkészítjük a kollégáinkat, de legfőképpen a vagyontörőket, akiknek a kezdeti időszakban nagyon toleránsnak és segítőkésznek kell lenniük. Amennyiben így teszünk, akkor a gyakorlat tapasztalatai azt mutatják, hogy a szervezet elfogadottsága megnő.

A jó belső kommunikáció tehát mérhetően növeli szervezetünk eredményességét. Ez nem azt jelenti, hogy védett vagy bizalmas információkat osztunk meg mindenkivel. Fontos azonban, hogy minden kollégánk tudja, érezze, a munkája fontos, értékes, és mindenki hozzátesz a maga szintjén a közös sikerekhez. A dolgozók többsége érti, elfogadja a biztonsági szakterület napi munkáját, szakmai utasításait, szerepét.

Ideális esetben mindenki végzi a dolgát, így a belső kommunikáció rendje, eszközei, módszerei működnek, csak mozgásban kell tartani a rendszert. Itt is főleg a változásokra kell felkészülni, jobb esetben a pozitív, rosszabb esetben a negatív fejleményekre.

Általános esetben mindig időben hozzájutunk a szükséges információkhoz, magunk készíthetjük elő a szervezeti és a biztonsági területen tervezett változásokat. A napi biztonsági események miatt azonban újra és újra meg kell küzdenünk az elfogadottságunkért. A változások elfogadtatása sohasem egyszerű, különösen, ha az negatívan érint valakit. Mindig őszintén, a megoldási lehetőségeket is felvázolva kommunikáljunk.

5.1.3.1. A működés szempontjából legalkalmasabb szervezeti rend felépítése

A hatékony munkavégzés, az eredményesség szinte valamennyi klasszikus és új vezetéselmélet alapkérdése. Azt, hogy ezt szervezeti, humán vagy más oldalról közelíti meg Taylor, Fayol vagy éppen Weber, ne tartson vissza bennünket az adott probléma komplex megközelítésétől, kiterjesztésétől – akár térben és időben egyaránt. A feladat időben való megjelenése alatt azt értjük, hogy a szervezeti rend változását kikényszeríthetik rendkívüli események, a biztonsági szint csökkenése, pénzügyi okok, vezetői elvárások, vezetőcsere stb.

A feladat térbeni megjelenése pedig egy sikeres szervezeti, működési modell átültetését jelenti a többi – vidéki, külföldi stb. – telephelyen. Ilyen lehet még, ha valahol valamiért megnövekedik a technikai vagyónvédelem iránti igény, és ha ezt nem tudjuk kezelni, ne féljünk az érintett részleg, osztály vagy akár főosztály átalakításától. Átcsoportosítással, újfelfelvétellel, átképzéssel stb. erősítsük meg az erre hivatott szervezeti egységünket. Módosítsuk szükség szerint az érintett szervezetek kapcsolatát, alá-fölé rendeltségét, irányítását, költségvetését. Nevezzünk ki új vezetőt, ha ezt a körülmények igénylik, ne várjunk a végletekig, amikor már vagy elmérgesedik a helyzet, vagy éppen a vezetőink elégedetlenségét provokáljuk ki. Soha nem a vezetők képességeihez igazítsuk a kialakítandó szervezetet, erre sok negatív példa van. Keressünk inkább alkalmasabb vezetőt akár a belső munkatársaink közül, akár a piacról. Amennyiben jól végeztük a szükséges átalakítást, akkor reggelente mosolygós kollégákkal találkozunk, akikkel napközben egy-egy problémát szabadon meg lehet vitatni, és akik a döntés után mindent megtesznek a siker érdekében. A rosszkedvű munkatársak, a sok hiányzás, a sok beteg, a megnövekedett telefonköltség, a pasziánszozó, netező kollégák viszont biztos jelei a rossz szervezeti rendnek, munkamegosztásnak. Emlékezzünk arra, hogy a vezetésnek pszichológiai aspektusai is léteznek.

5.1.3.2. A feladatok optimális végrehajtásának biztosítása

Ez egy természetesnek tűnő vezetői feladat, de ritkán működik így a napi gyakorlat. Pedig az optimális végrehajtás fontos úgy szakmailag, mint gazdaságilag. Amennyiben a részfeladatok sokaságát közel optimálisan, egymásra építve hajtjuk végre, az növeli az elvárt biztonsági szintet. Gazdaságilag pedig azért fontos, mert a források és az elvárt igények ritkán vannak szinkronban, a takarékoság pedig kikényszeríti a feladatok optimális végrehajtását. Jó példa erre a japán Toyotánál kidolgozott „Lean-menedzsment” elve, amely minden egyes részfeladatnál odafigyel a veszteség, a fölös ráfordítás elkerülésére. Lehet,

hogy az összevetés elsősre erőltetettnek tűnik, de igaz. A biztonsági szolgáltatásoknál, biztonsági rendszerek üzemeltetésénél is hasznos ez a megközelítés, a költségével nem arányos szolgáltatások kiváltásával.

5.1.3.3. A munkafolyamatok eredményes végrehajtása, az eredmények pontos számbavétele

Az eredményes végrehajtás a biztonsági vezető és a biztonsági szervezet egyik fokmérője. Vezetési szempontból pedig az irányítási szakasz részét képezi, a korábban vizsgált tartalommal:

- a biztonsági követelmények, célok – értékek és érdekek – folyamatos megfogalmazása;
- a munkafolyamatok pontos figyelemmel kísérése;
- a teljesítmények folyamatos elemzése, az elért biztonsági szint értékelése;
- a motivációs szint fenntartása;
- az eltérések, hibák, veszteségek felszámolása, a problémák menedzselése, legvégső esetben új elhatározás, döntés meghozatala;
- a folyamatos belső és – szükség szerint – külső kommunikáció;
- az eredmények számbavétele, elismerése, ami a biztonsági szervezet működésének, az új feladatok sikeres végrehajtásának egyik fontos alapja.

5.1.3.4. A szervezet alkalmazkodásának és fejlődésének biztosítása

Ez a vezetői feladat kicsit rokon a korábban taglalt optimális szervezeti rend kialakításával. Amíg viszont az előbbi radikálisabb, jól érzékelhető változás, addig a szervezet fejlődése, alkalmazkodása lassabb, nem mindig látható, de ugyanúgy átgondoltnak kell lennie. A biztonsági környezet nem konstans állapot. Megjelenhetnek új közbiztonsági, környezeti, informatikai vagy akár belső humán kockázatok. Változhat a cég, a szervezet helyzete itthon vagy külföldön, változhat a technológiában az alkalmazott – esetleg kurrens – anyagok szortimentje. Az elvárt biztonságot nap mint nap veszélyeztethetik a már felsorolt vagy egyéb kockázatok. Amennyiben ezek rendszerszintű kezelése kezdi meghaladni a szervezet lehetőségeit, akkor keresni kell az optimális válaszlehetőségeket, ilyen lehet a biztonsági szervezet „finomhangolása”, alakítása. Optimális esetben a felismert új kockázatokra, azok kezelésére van forrás, ha nincs, akkor bonyolultabb a megoldás. Ilyenkor újra kell értékelni a feladatokat, és átcsoportosítással kell időlegesen vagy véglegesen biztosítani az új kockázatok kezelését.

5.1.4. A vezetési képességek és módszerek fejlesztése

A problémát vezetéselméleti és gyakorlati oldalról egyaránt érdemes vizsgálni. Vezetéselméleti kérdés alapvetően az, hogy a szervezet produkálja az eredményeket, vagy a vezetőnek van meghatározó szerepe. Láttuk, a vezetéselmélet nagyjai ezt hosszasan

vizsgálták. Sikeres vezetőktől ma is hallható, hogy a szervezetnek akkor is kifogástalanul kell működnie, ha nincs ott a vezető. Átmeneti időszakban ez még igaz is lehet, azonban korábbi vizsgálódásunk bizonyítja, hogy a vezető szerepe nélkülözhetetlen a szervezet sikeres működésében. Amennyiben ezt elfogadjuk, akkor a vezetői képesség és a vezetői módszerek fejlesztése szintén nélkülözhetetlen. Gyakorlati oldalról szemlélve pedig láthattuk, hogy a napi, ügynevezett „béke” vezetési módszerek egy üzemi havária vagy más RES alkalmával nem használhatók. Nem véletlenül készülnek haváriatervek, de akkor cselekszünk helyesen, ha ezeket a feladatokat be is gyakoroljuk. Be kell gyakorolni, mégpedig olyan, az előzőekben tárgyalt vezetési módszerekkel, amelyek egy gyorsan változó, élet- és vagyonbiztonságot súlyosan veszélyeztető helyzeteket kezelni tudnak.

5.2. A vagyonvédelmi közbeszerzésről

A közbeszerzés fontos része az európai üzleti, jogi kultúrának. Mint eljárási rend a közbeszerzés jogilag tételesen körülírt folyamat. Értékhátártól és tartalmától függően lehet hazai vagy uniós közbeszerzés. Jelen esetben azonban a feladatunk nem a közbeszerzési jogszabály(ok) részletes elemzése, hanem a biztonsági vezető szerepének vizsgálata egy ilyen eljárás során. A vagyonvédelmi közbeszerzések széles körű szakmai ismereteket és megfelelő jogi tájékozottságot igényelnek a biztonsági vezetőtől. Egy ilyen eljárás során többszintű és meghatározott sorrendiségű feladatcsomaggal találkozhat, amelyek végrehajtása során szakmai javaslatokat kell tennie, részt vesz a döntések előkészítésében, vagy éppen végre kell hajtania az ott meghatározott szakmai részfeladatokat.

Ezek általában a következők lehetnek:

- a vagyonvédelem élőerős, technikai vagy mechanikai igényeinek megfogalmazása;
- a rendelkezésre álló keret, a szükséges óraszámok és/vagy a technikai igények összehangolása;
- a közbeszerzéssel foglalkozó szervezet, a biztonsági és az ajánlatkérő szervezet közötti belső szakmai, jogi, pénzügyi egyeztetésekben való részvétel, a szakmai igények szerződéstervezetbe foglalása, bírálati szempontokra javaslattétel;
- az ajánlattételi időszakban a helyszíni bejárások szakmai segítése;
- a bírálóbizottság szakmai támogatása, a döntésekben való közreműködés;
- a győztes kihirdetése utáni szakmai feladatok végrehajtása.

A biztonsági vezető alapvetően két módon találkozhat a feladattal. Egyszerűbb esetben egy meglévő közbeszerzés a lejáratahoz közeledik, a szakmai igény már tisztázott, a költség kerete rendelkezésre áll, nincs változás. Ekkor az előkészítés a szokott rendben elkezdődhet, és amennyiben eredményes az eljárás, nincs jogorvoslat, akkor a kellő időben eredményt lehet hirdetni, szerződést lehet kötni a nyertessel. Ez alapfeltétele annak, hogy a korábbi szerződés lejártakor – az új szerződés alapján – az új vagyonvédelmi szolgáltatás megkezdődhet.

Bonyolultabb a helyzet, amennyiben egy teljesen új közbeszerzést kell kiírni. Vizsgáljuk meg itt részletesebben a legfontosabb feladatokat:

- kockázateértékelés vagy a már ismert követelmények szerint összeállítják a biztonsági, azon belül a közbeszerzés tárgya szerinti vagyonvédelmi igényeket;

- az óraszámok és az előírt rezsiorádj, a technikai elvárások alapján betervezik a pénzügyi igényt;
- a megbízónál elfogadják a pénzügyi igényt, és kiadják a fedezetigazolást.

A gyakorlati példák azt mutatják, hogy: „a fedezet összege már tulajdonképpen előre determinálja a jövőbeni szolgáltatás mennyiségi és/vagy minőségi jellemzőit. Szabadabb formája a versenyeztetésnek, ha az adott feladatra rendelkezésre álló keretösszegeből az ajánlattevő kínálhatja fel, hogy milyen beosztásban, hány fővel kívánja ellátni a szolgálatot. A minőség irányába mutathat, ha egyes szolgáltatásokat a vállalkozó rezsiorádjon felüli ellenértékért lát el, még akkor is, ha ez a létszám rovására megy. Ez a gyakorlat azonban igen ritka. A gyakorlatban, ha látjuk a keretösszeget, a rezsiorádjjal osztva már könnyen kalkulálható az elvárt minimális létszám, vezénylési rend. Minimális azért, mert a Vagyonvédelmi tv. és a Kbt. együttesen lehetőséget ad a rezsiorádjtól való eltérésre, és a pályázók a gyakorlatban ezzel élnek is”¹. Az idézett egyik fontos megállapításához tegyük hozzá, nem kell félni attól, hogy bizonyos vagyonvédelmi szolgáltatásokat magasabb áron vásároljunk meg. Lehetnek olyan feladatok, amelyek akár az életvédelem, akár a kritikus infrastruktúra védelme miatt különleges ismereteket és speciális képességeket igényelnek, ezért az áruk is magasabb.

Folytatva a vagyonvédelmi vezető közbeszerzési feladatait:

- A megalakuló bírálóbizottság segítése és irányítása vagyonvédelmi szakmai kérdésekben. Ez nem egyszerű feladat, hiszen a bizottság egészét az elnök irányítja. Fontos körülmény a bírálóbizottság egyéb szakmai szakértelme. „A Kbt. szerint a közbeszerzési eljárás előkészítése, valamint az ajánlatok értékelése során – és az eljárás más szakaszában – az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek együttesen rendelkezniük kell a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel. Egy, az integritási terület komolyan vevő szervezet esetében az adott szakértelmet egy-egy személy külön-külön biztosítja. Akár integritási szempontok miatt, akár a szervezet »történelmi« struktúrátságából adódóan ezek a személyek sok esetben nem is tartoznak egy szervezeti egységhez. Ennek megfelelően alá-, fölérendeltség nincs se közöttük, se a bizottság elnöke között.”² Belátható tehát, hogy a biztonsági vezetőnek is igen komoly szakmai, esetenként vezető szerepe van a közbeszerzési bizottságban.
- A dokumentáció összeállítása. A bírálóbizottságnak, azon belül a vagyonvédelmi vezetőnek igen nagy a felelőssége abban, hogy az ajánlattételi dokumentációt úgy állítsák össze, hogy az teljesen egyértelmű legyen. Szakmai követelmények megfogalmazása a pályázók felé. Fontos feladata a vagyonvédelmi vezetőnek a – szakmailag kíváncsok pályázók felé támasztott – szakmai követelmények összeállítása, mivel „az ajánlattételi felhívás alkalmas lehet a pályázók körének meghatározására is.
- Hogy ez ne járhasson indokolatlan versenykorlátozással, a jogalkotó különböző fékeket épített a szabályozórendszerbe. Így például az ajánlattevők alkalmassági

¹ MÉSZÁROS István (2018): A vagyonvédelmi piac idült kórképe a közbeszerzések gyakorlatán keresztül. *Detektor Plusz*, 25. évf. 3. sz. 5.

² MÉSZÁROS 2018, 5.

kritériumai meghatározásakor nem támaszthatók szigorúbb feltételek, mint amelyek az adott pályázat teljesítéséhez szükségesek”.³

- A bírálóbizottság a bírálati szempontok megállapítása során a biztonsági vezetőre támaszkodik. A szubjektív és minőségi bírálati elemek (például oktatás, képzés, képzettség, kvalitások, az átlagtól eltérő kártérítések, ellenőrzések stb.) kimunkálása nehéz feladat, sok jogvitát okoz a gyakorlatban. Azonban törekedni kell ezek kimunkálására, mert különben csak a legalacsonyabb ár marad a döntések egyetlen kritériuma.
- Az ajánlattételi dokumentáció további fontos része a műszaki leírás és a pontos szolgáltatási igény összeállítása. „Kijelenthető, hogy az élőerős vagyonsvédelmi tevékenységgel kapcsolatban akkor jó egy műszaki leírás, ha abból – kis kiegészítéssel – a leendő szolgálati utasítás összeállítható. Így a pályázó tisztába tud kerülni az ellátandó feladat minden részletével. Egy részletes szolgáltatási igény – a vagyonsvédek felé támasztott részletes elvárások – alapján szolgáltatásának minden elemét képes bearázni a vállalkozó.”⁴ Ez utóbbi amúgy is kényes kérdés, így fontos, hogy a számvetések alapja hiteles legyen.
- A felügyeleti szervek esetleges szakmai észrevételeinek, kérdéseinek megválaszolása, a közbeszerzési kiírás pontosításában való részvétel.
- A közbeszerzés meghirdetése után következik az ajánlattételi szakasz, amelyben a biztonsági vezetőnek fontos és kényes feladata van. Itt van jogi lehetőség a szolgáltatási területek bejárására is. Az ajánlattevők bejárását az ajánlatkérő képviselőjében a biztonsági vezető vagy az általa kijelölt személy(ek) felügyelik. Az ide kijelölt, beosztott vagyonsvédelmi vezetőket – csoportvezetők, osztályvezetők – fel kell készíteni a feladatra. Fontos még kiemelni, hogy ezen aktus legfontosabb jellemzője, hogy nem hangozhat el ajánlatkérői oldalról több információ, mint ami a kiírásban szerepel.

Ez komoly kihívást jelent a bejárás használható tartalommal történő megtöltése szempontjából. A bejárás azonban nagyon fontos, ha a kiírásban megköveteljük, hogy a teljesítés első napjától rendelkezzen a vállalkozó a tevékenységet teljes mértékben lefedő szolgálati utasítással. Így a teljesítést a lehető leghamarabb meg tudja kezdeni, hiszen ennek ez a bejárás és a jól megírt műszaki leírás az alapja. A gyakorlatban azonban az ajánlatkérő nagyon ritkán él ezzel a kikötéssel, illetve ennek visszaellenőrzésével. Miért is lenne ez fontos? Azért, mert eredményhirdetés után a Kbt. szigorú határidőket állapít meg a szerződéskötésre és a teljesítés megkezdésére.

- Így, ha a biztonsági vezető ezt nem követeli meg, akkor a teljesítés első időszaka még valójában csak a vállalkozó felkészüléséről szól, ami abszolút nem szolgálja a megbízó érdekeit, csökkenhet az elvárt biztonsági szintje.

A jogszabályban rögzített határidő elteltével beérkeznek a pályázatok. Minden esetben oda kell figyelni a határidő betartására. Rendszeresen előfordulnak késések ilyen-olyan okkal, ha ezeket nem dokumentált módon regisztráljuk, akkor jogvitára ad lehetőséget a felek részéről.

³ MÉSZÁROS 2018, 5.

⁴ MÉSZÁROS 2018, 5.

- A pályázatok bírálata. A biztonsági vezető és szervezete koncentráljon a pályázatok szakmai értékelésére. Természetesen észrevehetünk közbeszerzésjogi hibákat is, jelezhetjük is ezeket, de az állásfoglalást bízunk mindig a közbeszerzésjogi szakemberekre. Vitás szakmai kérdésekben, hiánypótlásoknál kérjük a tanácsukat. Fontos a jogi állásfoglalás, hogy például az adott kérdés hiány pótolható-e, vagy érvénytelen a pályázat. Ezen szakaszban kiemelt figyelmet kell fordítani a titokvédelemre, mert itt van a legnagyobb nyílt vagy burkolt vállalkozói nyomás a bírálatban részt vevő személyek irányában. Megtámadott közbeszerzések esetén a közbeszerzésjogi szakemberek kerülnek az első vonalba, de szakmai kérdések vonatkozásában a biztonsági vezetőnek is rendszeresen állást kell foglalnia.
- Szerződéskötés és az új szolgálat beállítása. A szerződések aláírása, lepecsételése előtt érdemes ellenőrizni az aláírandó dokumentumokat. Előfordult már, vétlen hiba vagy szándékos beavatkozás miatt, hogy az előkészített szerződés nem egyezett a közbeszerzésbe foglalttal. A biztonsági vezető figyelme a jogszerűség egyik támasza, de sok egyéb későbbi kellemetlenséget is megelőzhet. Az új szolgáltató beállása – a kezdeti időben általában – a szerződés szerinti rendben történik. Az aláírazott, legolcsóbb árajánlatok esetében viszont néhány hét vagy hónap után jellemzően megjelennek az „ügyeskedések”, amelyekre a biztonsági vezetőnek fokozott ellenőrzéssel oda kell figyelnie, mert e nélkül óhatatlanul csökkenni fog a szolgáltatás színvonala.

Összességében a gyakorlati példák elemzése alapján kimondható, hogy felkészült, pontos közbeszerzési, jogi és biztonságsszakmai munkával eredményes közbeszerzések írhatók ki és vezethetők le. Ezzel javítható az elvárt biztonsági szint az adott szervezetnél.

5.3. Rendkívüli események értelmezése, vezetési feladatai

A biztonsági vezetők, törzsek felkészítése érdekében a vezetés speciális módszereit, szükséges intézkedéseit tekintjük át az alábbiakban. Ezen vezetői feladatok ismerete, begyakorlása elősegíti a napi vezetés, a rendkívüli eseményre, vagyis RES-re való készenlét és reakálás javuló szintjét.

A RES bővebb értelmezése: természeti és civilizációs katasztrófák hatásainak következtében vagy részleges érintettségéből kialakuló kritikus helyzet, vagy olyan üzemi haváriák, balesetek, bűncselekmények miatt bekövetkező állapot, amikor a normál működési rend felbomlik, az élet- és vagyonbiztonság veszélyeztetetté válik, vagy fönnáll annak veszélye.

A RES szűkebb értelemben: a szolgálati rend során tapasztalt káros cselekmény, eseménysor, amelyet a szolgálati okmányok vagy érvényes jogszabályok annak minősítenek. Például lőfegyverbaleset, tűz és robbanás, üzemi baleset, vagyon/személy elleni bűncselekmény, gazdasági bűncselekmény, terrorfenyegetés, kábítószerrel való visszaélés, radioaktív anyag eltűnése, előkerülése stb.

Időbeni bekövetkezésük szerint

- Lehetnek prognosztizálható RES-ek:
 - Emberi cselekmények, technológiai zavarok, természeti jelenségek, várható kriminalisztikai események tömegrendezvényeken.
- Lehetnek nem prognosztizálható RES-ek:
 - Fegyver- vagy üzemi balesetek, üzemzavarok, természeti csapások, kriminalisztikai cselekmények, emberi mulasztások következményeként tűz és robbanás, terrorfenyegetés stb.
- Területi bekövetkezésük szerint:
 - Biztonsági szolgáltatással, szolgálattal összefüggő, annak ideje alatt történő RES.
 - Nem a szolgálat során, de azok tagjaival történt RES.
- Oksági bekövetkezés szerint:
 - Emberi mulasztás, hiba miatt bekövetkező RES, például üzemi baleset, tűz, robbanás, tömeges ételmérgezés stb.
 - Emberen, a szolgálat tagján kívül álló okok miatt bekövetkező RES.

5.4. A RES-ekkel kapcsolatos intézkedések csoportosítása

- I. Megelőző szakasz
- II. Beavatkozó, intézkedő szakasz
- III. Lezáró és az értékelő szakasz

5.4.1. I. A RES megelőző szakaszának feladatai

- A veszélyforrások vagy veszélyeztetés felmérése, amely lehet meglévő, változó és új veszélyforrás.
- Megelőző javaslatok elkészítése, bevezetése saját hatáskörben, szükség szerinti elfogadtatása az érintett vezetési szinttel. Például hibás gyakorlat megszüntetése, ellenőrzések fokozása, belső szabályzások koncepciójának kialakítása.
- Meglévő intézkedési tervek aktualizálása, pontosítása.
- Új intézkedési tervek elkészítése, például tűzvédelmi, kiürítési és bombariadóterv stb.
- Együttműködés szervezése, szükség szerinti bővítése az érintett belső szervezetekkel, üzemi részlegekkel és a helyi állami szervekkel – például rendőrség, tűzoltóság, mentőszolgálat, TEK, NAV, önkormányzat, ÁNTSZ stb.
- Passzív feladatok. Céllellenőrzések bevezetése, fokozása.
- Aktív, interaktív feladatok.

Továbbképzések, gyakorlatok, elhárító módszerek kialakítása, begyakorlása, normaidős elhárító, beavatkozó eljárások szinten tartása.

5.4.2. II. A RES beavatkozó, intézkedő szakasz feladatai (veszélyhelyzeti tervezés, szervezés és irányítás)

5.4.2.1. Tervezési szakasz (biztonsági feladatok elrendelése vagy vétele, illetve a rendkívüli esemény ismertté válása)

Forrásai lehetnek:

- a biztonsági szolgálat jelentése;
- a szervezet dolgozójának tájékoztatása;
- külső állampolgár bejelentése;
- hatósági tájékoztatás, feladatszabás alapján.

Feltétlenül tisztázandó:

- Mi történt, mikor, hol?
- Személyi sérülés, haláleset történt-e?
- További személyi, dologi veszélyeztetés várható?
- A veszély megszűnt, továbbterjed?
- Történt-e valamilyen intézkedés? Például az elkövető elfogása, visszatartása.

A fenti kérdések képezik a feladattisztázás minimális alapját.

Azonnal foganasítandó rendszabályok kiadása, ezen belül:

- Jelentések: diszpécserok, vezető ügyeletesek, a szolgálati utasításokban rögzített személyek részére stb.
- Riasztások: rendőrség, tűzoltóság, mentők stb.; a dolgozók, a lakosság riasztása.
- Tájékoztatások: az érintett első vezető, sajtófőnök stb.
- Mozgósítás: a saját és az együttműködő beavatkozó szervezetek; beavatkozást irányító törzs felállítása, feladatok pontosítása; terület, érintett objektum, eszközpark stb.
- Az események lokalizálása, lezárások és beléptetések: helyszín zárása, élet- és vagyonmentés megkezdése, a hatóságok beléptetése.

Felderítés bevezetése, további információk beszerzése: a beérkező adatok, információk állandó és folyamatos feldolgozása, elemzése.

Előzetes intézkedések kiadása:

- az üzemi dolgozók, esetlegesen a környékbeli lakosság riasztása, tájékoztatása;
- rendelkezésre álló erők mozgósítása, kárterület vagy bűncselekmény helyszínének biztosítása, operatív és biztonsági vezetési szintek aktivizálása;
- a hivatásos beavatkozó-, mentőszervezetek munkájának segítése;
- a biztonságot javító intézkedések kiadása;
- szükség szerint az objektum részleges vagy teljes kiürítése;
- a kárterület vagy bűnügyi helyszín biztosítása;
- a tartalékok mozgósítása.

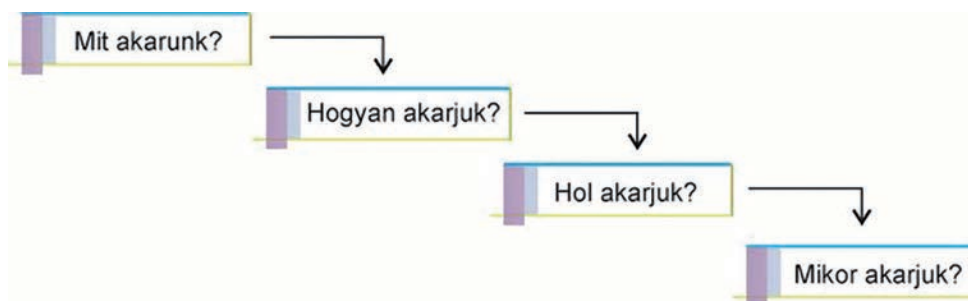
Kialakult helyzet értékelése:

- Előzetes prognózisok értékelése a rendelkezésre álló idő függvényében.
- A helyzet elemeinek értékelése.
- Javaslat minősített helyzet megállapítására és kihirdetésére.
- Javaslatok kidolgozása a dolgozók vagy a lakosság részletesebb tájékoztatására.

A döntés, elgondolás, elhatározás kidolgozása:

- A RES felszámolására vagy a mentő/mentesítő munkák végrehajtására, az erőforrások elosztására a bekövetkezett vagy várható rendkívüli esemény kapcsán.

A RES-ek következményeinek felszámolásakor meghatározó jelentőségűek a meghozott szakmai döntések. Az alábbi ábrán látható, hogy négy fő elem köré csoportosíthatjuk a döntések lényegét:

10. ábra

A katasztrófafelszámolás egészségügyi alapjai

Forrás: MAJOR László (2010): *A katasztrófafelszámolás egészségügyi alapjai*. Budapest, Semmelweis Kiadó

Mit akarunk?

Ez nem más, mint a cél ismertetése. A cél minimuma általában a RES kiszélesedésének megakadályozása, a lakosság, az üzemi dolgozók, a sérültek kimenekítése, ellátása, összességében az élet és a vagyon mentése. A maximális cél az eredeti helyzet vagy ahhoz közeli állapot visszaállítása.

Hogyan akarjuk?

Ez a kérdés egy feladatsorrendet takar. Például megközelítő, kimenekítő útvonalak megtisztítása, a sérült ellátási hierarchia kiépítése, a RES-sel összefüggő közbiztonsági állapotok stabilizálása, logisztikai ellátás biztosítása, tájékoztatás megszervezése stb. Itt már kötelezően megjelenik – az előbb említett – az *idő-költség-eredmény* egyensúlyának igénye, amely a tervezést döntően befolyásolja. Itt kell véglegesen dönteni a felmerülő szükségletek osztályozásáról is, ami a mentőmunkák egyik vezérlőeleme lesz.

Befolyásoló tényezők:

- a rendelkezésre álló biztonsági erők, eszközök mennyisége;
- ezek távolsága a kárterülettől;
- az infrastruktúrák általános állapota;
- a vezetés, a híradás, a tájékoztatás állapota;
- a közrend általános állapota;
- általános körülmények (év, napszak, időjárási viszonyok stb.).

Hol akarjuk?

Az olyan méretű RES-t vagy katasztrófát, amely már minősített időszak elrendelését igényli, szektorokra kell osztani. A felderítési adatok és a helyzetértékelés alapján viszonylag korán körvonalazódik ezek kategorizálása, mentési sorrendje. Az elgondolásban vagy az elhatározásban pedig eldöntjük, hogy a mentőerőket hol, milyen irányban összpontosítjuk.

Mikor akarjuk?

A mentő-mentesítő munkák tervezése és végrehajtása során a „hol?” kérdés után természetesen következik a „mikor?” kérdés megválaszolása is. Ezt a választ döntően a lehetőségek – erők, eszközök stb. – és a szükség kompromisszuma dönti el.

5.4.2.2. Szervezési szakasz

Feladatszabás, intézkedés

- A rendkívüli események lokalizálására, élet- és vagyonmentésre szolgáló biztonsági intézkedések megfogalmazása, ismertetése, kihirdetése.
- A feladatok megszabásának módszere függ a kialakult helyzettől, a befolyásoló körülményektől, év- és napszaktól, a RES-t érintő egyéb helyi adottságoktól. Történhet a helyszínen vagy PC-n, maketten, szóban, írásban, konferenciakapcsolásban stb.
- A végén mindig meg kell szabni a vezetés rendjét, felelősét és módszerét!

Mindenoldalú biztosítás

A biztonsági szolgálatok, mentő-mentesítő erők, az üzemmenet folytonosság mindenoldalú biztosításának, a dolgozók és a hajléktalanná vált lakosság minimális létfeltételeinek megszervezése. A mentő-mentesítő munkák vagyonvédelmi biztosításának főbb tartalmi elemeit területi korlátok miatt nem részletezzük.

Együttműködés megszervezése

- A biztonsági szolgálat, a szolgáltatást végző vagyonvédelmi szervezet, a beavatkozó hatósági szervezet(ek), a mentőerők és az önkéntes vagy hivatásos segélyszervezetek együttműködésének megszervezése.

Készenlét elérése, ellenőrzése és jelentése

- A felkészítés célirányos, a készenlét időhöz kötött, az ellenőrzés mindig segítő jellegű!

5.4.2.3.. Irányítási szakasz

- A rendkívüli esemény vagy a mentő-mentesítő munkák biztonsági feladatainak indítása, a folyamatok közben tartása.
- A kríziskommunikáció elemeivel bővített tömegkommunikáció, a tájékoztatás az elégséges közrend és az elvárható biztonság érdekében.
- Szükség szerint a bevezetett rendkívüli intézkedések fokozása (közrend fenntartása, járványügy, szociális és jogsegélyügyek stb.).
- Esetleges régiós tájékoztatás, erők átcsoportosítása a multinacionális céghálózatban, szükség szerint segélykérés.

Megjegyzés: a beavatkozó, intézkedő szakasz során a tervező-szervező-irányító szakasz munkafázisai koncentráltan, nagy sebességgel követik egymást, általában rendelkező munkamódszer felhasználásával.

5.4.3. III. A RES lezáró és értékelő szakasza

- Az összefoglaló jelentés(ek) összeállítása, amelyek lehetnek önálló szakmai jelentések, de mindig kell egy – lehetőleg időrendi – összefoglaló jelentés.
- Vizsgálatok lefolytatása, szükség szerint fegyelmi, szabálysértési vagy büntetőeljárás (feljelentés) kezdeményezhető.
- A kiemelkedő helytállás értékelése: a példászerű válságkezelést ki kell emelni, értékelni és közzétenni.
- Javaslatok előkészítése a belső szabályzók módosítására, illetékesség szerint a jogszabályok módosítására.

Képzés, gyakorlás a tapasztalatok alapján, ez egyben visszacsatolás a megelőző szakaszba.

5.4.3.1. Az összefoglaló jelentés főbb tartalmi elemei

- A „RES” leírása

Részletesen tartalmaznia kell az esettel kapcsolatos minden fontos tényt, alapadatot (mikor, hol, mi történt, van-e sérült, áldozat, ki a károsult, mennyi a kár, keletkezett-e külső kártérítésre kötelezett vagy kárt szenvedett, vannak-e tanúk, ha igen, akkor azok adatai, elérhetőségük, tárgyi bizonyítékok, történt-e rendőri vagy más hatósági intézkedés).

- A reagálás és a megtett intézkedések
 - Az erre hivatott vállalati, üzemi, szervezetek reagálása a veszélyhelyzetre.
 - A szakmai döntések értékelése.
 - A „RES” kezelésére, a károk csökkentésére tett helyes intézkedések.
 - Az elmulasztott vagy nem kellő időben tett intézkedések.
 - A helytelen vagy további károkat okozó intézkedések.
 - A vezető törzs(ek) irányításának hatékonysága.
- Okok és körülmények értékelése
 - Melyek azok a szubjektív okok, emberi mulasztások, továbbá külső tényezők, körülmények, amelyek a RES-hez vezettek?
 - Milyen technológiai, működési zavarok azok, amelyek együttes fennállása kritikus helyzetet okozhat?
 - Milyen szakértői állásfoglalások születtek az ügyben?
- Javaslatok
 - Milyen technológiai, szervezeti, vezetési változások szükségesek a hasonló helyzetek elkerülése érdekében?
 - Milyen képzések, felkészítések szükségesek a kárelhárító szervezetek tagjai részére?
 - Új utasítások kidolgozása vagy a meglévők pontosítása szükséges?
- Felelősség megállapítása
 - Merült-e föl személyi vagy szervezeti felelősség?
 - A fellelt bizonyítékok és azok értékelése alapján: szükséges-e fegyelmi eljárást kezdeményezni, szabálysértési vagy büntetőfeljelentést tenni?
- Értékelés
 - A kiemelkedő helytállást mutatókat felsorolni, elismerésükre javaslatot tenni.
- Dátum, bizottsági tagok hiteles aláírása, bélyegzők, záradék
 - Mellékletek: tanúmeghallgatási jegyzőkönyvek, szakértői jelentések, fotók, kameraképek, egyéb tárgyi bizonyítékok felsorolása, fotója stb.

5.5. A rendezvénybiztosítás főbb kihívásai a biztonságszervezés gyakorlatában

A rendezvénybiztosítás szakmailag és vezetési szempontból is a magánbiztonsági szakma speciális és komplex feladata. A biztonsági vezető kétféleképpen találkozhat a feladattal. Egyrészt azon szervezet szakmailag felelős személyeként, ahol a rendezvényt szervezik,

másrészt az általa irányított vagyonvédelmi vállalkozástól megrendelhetik egy rendezvény külső biztosítását.

A biztonságsszakmai specialitás és komplexitás alatt egyrészt azt értjük, hogy a hagyományos vagyonvédelmi ágakból az élőerős és a mechanikai védelem mindig jelen van a rendezvények biztosításánál, de nagy rendezvények biztosítása biztonságtechnikai eszközök – például beléptetőrendszerek, kamerák, infrasorompók stb. – nélkül ma már szinte elképzelhetetlen. Másrészt a hatályos jogszabályok szigorú tűzvédelmi szabályokat, számításokat és kiürítési eljárásokat írnak elő. Az esetek többségében megnövekedett parkolási, közterület-védelmi feladatok is jelentkeznek.

Vezetési szempontból a rendezvénybiztosítás összetettségét többféle kihívás jellemzi. Először is a rendezvények 99%-a prognosztizálható esemény. Ez a körülmény megkönnyíti a tervezést és a szervezést, hiszen normál esetben van idő a feladat tisztázására, a különböző – határidős – intézkedésekre, például a rendezvény bejelentésére stb. Van idő a mindenki számára elfogadott rendezvénybiztosítási elgondolás kialakítására, ami a tervezési szakasz egyik legfontosabb befejező eleme. Hasonlóan optimális körülmények vannak a szervezési feladatokra. Izgalmasabb a rendezvény lebonyolítása, biztosítása során a vezetési, irányítási feladatok jellege. A rendezvények nagy többségénél mindig van olyan váratlan esemény, amit jó esetben modelleztünk, amire felkészültünk, az adott pillanat legjobb megoldását mégis mindig a felelős vezetőnek kell megtalálnia. Ebben a feladatban is alapvetően meghatározó szerepe van a hibátlanul megszervezett együttműködésnek. A fenti bevezető után tisztázzuk az alapfogalmakat, majd megvizsgáljuk a rendezvénybiztosítás főbb kihívásait és azokra adható szakmai válaszokat. A jogi szempontokat, esetvizsgálatokat a harmadik fejezetben korrekten taglalták, azok igen hasznosak egy biztonsági vezető számára.

5.5.1. A rendezvényekről

- Lényegüket illetően az emberek kisebb-nagyobb csoportjai valamilyen közös cél, érdeklődés, látványosság miatt összpontosulnak valamilyen behatárolható nyitott vagy zárt területre. Az ilyen esetekben a résztvevők már nem egyénként, önálló szubjektumként cselekednek, hanem tömegként, és olyan cselekményeket is elkövetnek, amit egyénként amúgy elítélnek. A tömeg biztosította anonimitás ráadásul a felelőtlenség felé mozdítja el a tagjait. Ezeket a gondolatokat alapjaiban először Gustave Le Bon francia szociálpszichológus írta le 1895-ben *A tömegek lélektana* című könyvében, amely Balla Antal fordításában először 1913-ban jelent meg Magyarországon. Sokféle megközelítéssel találkozhatunk még a szakirodalomokban, de a lényeg mindig ugyanaz, a rendezvény biztosítójának fenn kell tartania az előírt rendet, biztosítania kell az élet- és vagyonbiztonságot, az általános emberi viselkedés normáit. Szabálysértés, bűncselekmény esetében a rendőrhatalommal együttműködve kell a feladatait elvégeznie.
- A rendezvények fajtája lehet: egyházi, kulturális, politikai, sport, zenés-táncos összejövetelek stb. A biztosítás megszervezésekor figyelembe kell venni a rendezvények jellegzetességeit, sajátosságait, amelyek alapvetően befolyásolják a rendezvény vagyon- vagy tűzvédelmi biztosítását.

5.5.2. A rendezvények biztosítását befolyásoló jogi környezetről

A rendezvényeket a különböző országokban különböző módon szabályozzák, azonban tartalmuk nagy általánosságban egybeesik, hiszen egy országban sem megengedett egy sportmérkőzésre való szurkolói felvonuláskor, a pályán vagy éppen a mérkőzés után mások testi épségének veszélyeztetése, kirakatok betörése vagy autók felgyújtása.

Hazánkban több jogszabály érinti a rendezvények biztosításának kérdéseit, így például a teljesség igénye nélkül a gyülekezéssről,⁵ a sportról,⁶ a zenés-táncos rendezvényekről szóló különböző szintű előírások.⁷ Figyelni kell azonban arra is, hogy ezeknek a jogszabályoknak nem csupán a szintje, hanem tartalma is jelentősen eltérő. Például amíg gyülekezéssről szóló törvény három napot ír elő előzetes bejelentésre a rendőrség felé, addig ezt a zenés-táncos rendezvények esetében 20 nappal korábban kell az érintett jegyző felé bejelenteni. Zárttéri rendezvények esetében 15 nappal, szabadtéri rendezvények esetén 30 nappal korábban kell a rendezvényre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat az elsőfokú tűzvédelmi hatóságnak megküldeni az Országos Tűzvédelmi Szabályzat (továbbiakban: OTSZ) vonatkozó paragrafusa értelmében. Ismét mások az előírások például nemzeti ünnepek⁸ központi vagy helyi megszervezésekor. Ritkább és speciálisabb a helyzet, ha külföldi közjogi méltóság, védett személy is megjelenik a tervezett rendezvényen. Itt az erre hivatott hatóság, szervezet intézkedése alapján speciális együttműködés és feladat jelenik meg a biztosítás előkészítésekor és végrehajtásakor.

Mivel a felsorolt jogszabályok tartalma, hatálya változhat, csak jelezzük azt a követelményt, hogy az adott rendezvény biztosítását mindig a hatályos jogszabályok figyelembevételével kell biztosítani. A rendezvénybiztosítást befolyásoló szabályozások másik nagy csoportja a rendezvényt befogadó szervezet belső szabályozása. Ilyenek lehetnek a nagy létszámú közintézmények, szervezetek, például egyetemek, ahol az adott szenátus által elfogadott jogi szabályozást szintén messzemenően figyelembe kell venni.

5.5.3. A rendezvényeken felmerülő veszélyek

A nagyszámú vizsgált és biztosított rendezvények tanulsága szerint ezeken alapvetően két-fajta veszélyhelyzeti csoportot figyelhetünk meg, amire célszerű a szervezés és a biztosítás előkészítése során figyelni:

- Az emberi tényezőhöz közvetlenül kapcsolódó események, veszélyek, mint például a tömegpánik, a bombariadó, a köztörvényes bűncselekmények, mint például a verekedések. Ide kell sorolni még sajnos a modern kor fenyegetését, a terrorizmust, ami az aszimmetrikus hadviselés egyik legfőbb fegyvere.
- A modellezhető – vagy csak esetlegesen prognosztizálható – események, veszélyek, mint a tüzek, robbanások, közművek meghibásodása, közlekedési szerencsétlenség, például autóversenyeken, légi bemutatókon, továbbá a rendkívüli időjárási helyzetek stb.

⁵ 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról.

⁶ 54/2004 (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról.

⁷ 23/2011 (III.18.) Korm. rendelet a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről.

⁸ 1432/2014 (VII. 31.) Korm. határozat a nemzeti ünnepek, valamint a kiemelt fontosságú rendezvények előkészítésének és lebonyolításának rendjéről.

A rendezvénybiztosításnál felmerülő veszélyekre való felkészülésnek és eszköztárnak is komplexnek kell lennie. Alapvetően ezeket az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- adminisztratív előkészületek és azok ellenőrzése;
- a biztosítóállomány aktív fizikai és szellemi felkészítése;
- védelmi, beavatkozó eljárások, műveletek ismertetése, gyakorlása;
- a biztonsági szolgálat tűzvédelmi feladatai;
- professzionális tömegtájékoztatás és kommunikációs eljárások;
- magas színvonalú, kifogástalan együttműködés a rendezőkkel és a hatóságokkal.

5.5.4. Az adminisztratív előkészületek

Az előkészületek a rendezvénybiztosítási feladat vételével kezdődnek, Ezt követően kerül általában sor a pontosításokra, a helyszíni bejárásokra, ahol a részletek előzetesen tisztázhatók. Amennyiben külső cégment vállalkozunk, ezután adhatunk részletes árajánlatot. Elfogadása után következhet a szerződés megkötése és az érdemi munka, például a biztosítási terv elkészítése. Fontos szempont, hogy az adott rendezvény alkalmoszerű vagy rendszeres, szabadtéri vagy tömegtartózkodásra jogszabály szerint alkalmas építményben,⁹ nem utolsósorban pedig milyen létszámmal tervezett.

A biztosítási terv legfőbb részei:

- a rendezvény főbb adatai, mint például ideje, helye, alaprajza, befogadóképessége, beléptetés, kiürítés helye, formája;
- a rendezőszerv megnevezése és annak a felelőse, elérhetősége;
- a rendezvénybiztosító cég adatai, képviselője, annak adatai, a biztosítási terv készítője;
- a rendezvény egyéb részletes adatai, mint várható létszáma, egészségügyi biztosítása, a beléptetés rendje, például belépőjegyes és/vagy karszalagos, a résztvevők tájékoztatása, a menekülési utak jelzése, tartalék energiaellátás;
- a rendezvény helyszínének ellenőrzése, a beléptetés rendje;
- a magatartási rendszabályok;
- a biztonsági őrök, személyzet létszáma, felállítási helyei, eszközei stb.;
- a magatartási szabályok rendkívüli esemény(ek) bekövetkezésekor;
- a tájékoztatásért felelős személy feladata, az előre elkészített szövegek, hanganyagok magyar és idegen nyelveken;
- az együttműködés feladatai a rendőrséggel, tűzoltósággal és más hatóságokkal;
- a terv mellékleteként a különböző kockázatok javasolt kezelési terve, például bombariadó, tűz, kiürítés stb. esetén.

Az adminisztratív előkészületekhez tartozik még egy fontos okmány, a kiürítésszámítás. Ennek lényege, hogy a legtávolabbi sarokból számítsuk a menekülési utat és a sebességet egyaránt. Ezek alapján számíthatók a kiürítési normaidők.

⁹ 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről.

5.5.5. A biztosítóállomány fizikai és szellemi felkészítése

A biztosítóállománynál mindig figyelembe kell venni a hatályos előírásokat. Jelenlegi főszabály szerint, ha ez meghaladja a 10 főt, akkor a biztonsági személyzet legalább egy tagja biztonságszervező, legalább három tagja pedig személy- és vagyonőr kell, hogy legyen. A jogszabályi megfelelésen túl úgy válogassuk a biztonsági személyzetet, hogy azok fizikailag és pszichésen egyaránt alkalmasak legyenek nagyobb csoportok és tömegjelenségek kezelésére.

Felkészítésük legalább hat területre terjedjen ki:

- általános biztonságsszakmai-jogi ismeretek;
- kényszerítőeszközök, hírközlő eszközök használata;
- tömegpszichológiai események helyes kezelése;
- elsősegélynyújtó és tűzoltási ismeretek;
- pontos helyismeret megszerzése;
- a biztonsági terv pontos ismerete.

A felkészültség ellenőrzése végezetül a végzettséget igazoló okmányokra vagy azok másolatára is terjedjen ki, mert ezt például a zenés-táncos rendezvény alatti ellenőrzés során a hatóság elkérheti a biztonsági szolgálat tagjaitól.